

فصلنامه ذخایر انقلاب (عشایر)

Journal Homepage: <https://www.izepn.ir/>

سخن مدیر مسئول

به بهانه انتشار شماره دوم از دوره سوم (پیاپی ۶۰- زمستان ۱۴۰۳)
نشریه ذخایر انقلاب، چند سطری را با مخاطبان نشریه در میان
می گذارم:

جامعه عشایری ایران، به عنوان ریشه‌ای اصیل و پویا از تمدن ایرانی، همواره نگهبان ارزش‌هایی است که در بستر طبیعت و کوچ، استوار و پایدار مانده‌اند. این جامعه، نه تنها حافظ سنت‌ها و فرهنگ ناب بومی بوده، بلکه بازیگری تأثیرگذار در عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی، امنیتی و محیط‌زیستی کشور است. شیوه زندگی و معیشت عشایری، عینیت‌بخش الگویی از "جامعه سبز" است که در آن "تولید سبز" مبتنی بر چرخه‌های طبیعی و "مصرف سبز" نهادینه شده است. افزون بر این، این جامعه به عنوان یک "ذخیره ژنتیکی زنده و پویا" برای نژادهای اصیل و با ارزش دامی کشور عمل می‌کند.

از تولید و تأمین مواد غذایی تا حراست از مرزها، از حفظ تنوع‌زیستی تا پاسداری از میراث و دانش بومی، نقش‌های چندوجهی عشایر، نشان از قدرتی نهفته و اثرگذاری عمیق این جامعه در مسیر تاریخ و حال ایران دارد. این تأثیرات را می‌توان در قالب مفاهیم علمی نوینی چون «سرمایه اجتماعی شبکه ایلی»، «اقتصاد مقاومتی مبتنی بر تولید تاب‌آور»، «ژئوپلیتیک کوچ‌نشینی و حفاظت از بوم‌سازگان حساس» و «مدیریت دانش بومی تطبیق‌پذیر با تغییرات محیطی» بازخوانی و تحلیل کرد. به این ترتیب، الگوی زیست عشایر به مثابه یک «سامانه یکپارچه زیستی-اجتماعی» عمل می‌کنند که مطالعه و پژوهش در آن نیازمند رویکردی میان‌رشته‌ای و کل‌نگر است.

با توجه به این تنوع، گستردگی و سطح اثرگذاری، مطالعه و پژوهش علمی و مستند درباره ابعاد مختلف زندگی، چالش‌ها، فرصت‌ها و توانمندی‌های جامعه عشایری، نه یک انتخاب، که ضرورتی انکارناپذیر است. این ضرورت، در گذار از الگوهای سنتی به مدرن و آمیخته، و در مواجهه با چالش‌هایی چون تغییر اقلیم، نوسازی، تحولات فناورانه، و سیاست‌های ساماندهی، دوچندان می‌شود.

پرداختن به این مطالعات، چه با نگاهی به گذشته پُر افتخار و تجربیات گرانقدر، چه با تحلیل شرایط کنونی و چه با ترسیم افق‌های آینده، می‌تواند چراغ راه سیاست‌گذاری‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و اقدامات عملی باشد. پژوهش‌های کاربردی می‌توانند با واکاوی «تاب‌آوری اجتماعی-بوم‌شناختی» جوامع عشایری، «الگوهای بهینه بهره‌برداری از مراتع»، و «نقش زنان عشایر در توسعه پایدار محلی»، مدل‌های بومی برای مدیریت چالش‌های ملی و حتی منطقه‌ای ارائه دهند. مطالعه تاریخ تحولات عشایری نیز، راهنمایی برای درک پویایی‌های اجتماعی ایران است. این شماره از فصلنامه تخصصی «ذخایر انقلاب»، حاصل تلاش بی‌وقفه کارشناسان و متخصصان دلسوز در سازمان و همکاری صاحب‌نظران این عرصه است که با هدف ارائه تحلیل‌های دقیق و انتشار آخرین یافته‌های

پژوهشی به چاپ رسیده است. در این شماره، تلاش شده است تا با گردآوری آثاری از حوزه‌های مردم‌شناسی، جامعه‌شناسی، برنامه‌ریزی توسعه، دانش بومی، علوم دامی و مهندسی آب، گوشه‌ای از این پیچیدگی‌ها و ظرفیت‌ها نمایانده شود. امید داریم این اثر، گامی هرچند کوچک در جهت شناخت و ارتقای جایگاه این سرمایه بزرگ ملی برداشته باشد و نه تنها مرجعی برای محققان، که ابزاری برای گفت‌وگو بین نهادهای سیاست‌گذار و جامعه عشایری باشد.

بدین وسیله از تمامی پژوهشگران، استادان دانشگاه، دانشجویان و علاقه‌مندان به حوزه مطالعات عشایری دعوت می‌کنیم تا با ارسال مقالات، مشارکت در فرآیند داوری و ارائه پیشنهادها سازنده خود، ما را در غنای هرچه بیشتر این نشریه یاری رسانند. انتظار داریم مقالات ارسالی، ضمن التزام به روش‌شناسی علمی و رعایت اخلاق پژوهش، واجد نوآوری در موضوع، داده‌های میدانی غنی، یا تحلیل‌های نظری بدیع در حوزه مطالعات عشایری باشند. اولویت با پژوهش‌هایی است که به مسائل روز این جامعه، از منظر توسعه، تنوع‌بخشی به معیشت و پاسداشت میراث پرداخته باشند. همکاری شما، راه را برای تولید دانشی بومی و کاربردی هموارتر خواهد نمود.

در پایان، از تمامی همکاران، حامیان و همه عزیزانی که در مراحل مختلف تهیه، تولید و انتشار این شماره، ما را همراهی کردند، صمیمانه سپاسگزاریم. امید است با استعانت از الطاف الهی و همّت جمعی، بتوانیم رسالت خود را در خدمت به جامعه سرفراز عشایری ایران به بهترین شکل ممکن به انجام رسانیم.

با احترام

جهانبخش میرزاوند

رئیس سازمان امور عشایر

و مدیرمسئول نشریه ذخایر انقلاب

زمستان ۱۴۰۳